

Södertörns högskola

KURDISKA KILLAR SCHABLONER OCH BESKRIVNINGAR INIFRÅN

Sex kurdiska killars tankar om sin kultur och omvärldens bild av den.

B-uppsats

Etnologi fortsättningskurs

Vt 04

Maryam Melissa Shirforoushan & Maria Ortler

Handledare: Oscar Pripp

Södertörns högskola
14101 Huddinge

Copyright

Denna uppsats är författarnas egendom och får ej begagnas för publicering utan författarnas eller dennes rättsinnehavares tillstånd.

Abstract

Uppsatsen behandlar sex kurdiska killar som bor i Stockholm och deras beskrivningar kring omvärldens bild av deras kultur.

Vår frågeställning lyder: hur förhåller sig kurdiska killar till bilden av kurder som finns i omvärlden? Genom att intervjua dessa sex personer individuellt och ha med en liten medieanalys försöker få en uppfattning om dessa kurdiska killars identitetskonstruktion. Resultatet som man kan ta del av är att dessa kurdiska killar ofta försvarar sin kultur och sitt ursprung samtidigt som de har börjat tänja på gränserna som finns kring deras kultur.

Nyckelord: Kurdiska killar

Heder

Massmedia

Orientalism

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Teoretiska utgångspunkter och centrala begrepp	1
1.3 Material och metod	4
1.4 Källkritisk diskussion	5
1.5 Uppsatsdisposition	6
2. Killarnas bild av en kurd?	7
2.1 Folkgruppen kurder	7
2.3 "Min dröm är att vara i mitt land, Kurdistan!"	8
2.4 Etnicitet, föreställningar om en gemenskap	9
3. Hur ser en hederskultur ut?	12
3.1 Fadime- ett offer eller en hjälte?	12
3.2 Killarna tycker till...	12
3.3 Sara Mohammad tycker till...	13
3.4 Tankar kring heder	13
3.5 Orientalism	15
3.6 Medieanalys	16
3.7. Killarnas tankar kring mediernas rapportering om Mellanöstern	18
3.8 Populärorientalism	19
3.9 Killarnas tankar kring Inte utan min dotter	20
4. Killarnas identitetsskapande	21
4.1 "En man är en som klarar sig själv i livet"	21
4.2 Identitet	23
5. Avslutande diskussion	26
6. Otryckta källor	28
7. Tryckta källor	29

1.Inledning

- När jag säger att jag är kurd, frågar de om jag är en mördare också!

På sista tiden har ämnen som hedersmord och kulturkrockar uppmärksammats och debatterats på många håll i Sverige. Inte minst i medier kan man så gott som dagligen läsa om dessa företeelser. Denna uppsats behandlar kurdiska killars syn på sig själva och omvärlden. Vi belyser ämnet utifrån killarnas egen verklighet samt studerar västerlandets bild av orientalisk kultur. Detta är något som är väldigt relevant att ta del av inte minst på grund av att Sverige har blivit ett mångkulturellt samhälle men också för att låta kurdiska killar komma till tals. Eftersom medier ofta uppmärksammar kvinnorna från dessa kulturer och alla har vi tagit del av deras historier, vill vi med vår uppsats förmedla killarnas bild av deras kultur. Ända sedan mordet på Fadime har vi intresserat oss för den debatten som har förts kring hederskulturen. Nu fick vi möjlighet att utforska fältet och ta del av andra aspekter.

1.1 Syfte och frågeställningar

Vårt syfte är att få en inblick i dessa kurdiska killars syn på sig själva och omvärldens bild av dem. Vår övergripande frågeställning blir då: Hur förhåller sig kurdiska killar till omvärldens bild av deras kultur? För att kunna besvara vår stora frågeställning har vi ställt frågor som hänger ihop med temat och dessa småfrågor ska i sin tur besvara vår stora fråga. Vi pratar om hur intervjupersonernas bild av en kurd ser ut. När vi kommer in på identitet så diskuterar vi vad manlighet är för dem och hur hederskultur ser ut. Hypotesen som vi utgår ifrån är att kurdiska killar känner sig utsatta för diskriminering från majoritetssamhällets sida.

1.2 Teoretiska utgångspunkter och centrala begrepp

Vi har två kunskapsmål, det ena kunskapsmålet handlar om den dominerande bilden av kurder och diskursen Orienten. Med det vill vi visa hur Väst beskriver Öst och att det hela handlar om att beskriva sig själv genom att beskriva ”de andra”. Sedan låter vi de kurdiska killarna berätta om sina upplevelser samt att vi studerar deras förhållningssätt till den dominerande bilden. Det andra kunskapsmålet är att ta reda på hur killarna talar om sin kurdiska bakgrund och erfarenheter kring kulturens negativa respektive positiva sidor.

Vi har inte för avsikt att jämföra dessa båda kunskapsmål utan de talar för sig själva.

Vårt teoretiska perspektiv är postkolonialismen, som är något som fortfarande är aktuellt och påverkar oss. Det är något som inte hör till det förgångna utan tankarna från kolonialtiden

finns kvar i vårt medvetande eftersom vi minns dem genom exempelvis medier och populärorientalism. Kolonialismen finns knappt kvar idag men berättelserna finns kvar och de formar tankesätt och identiteter (Eriksson, Baaz, Thörn 1999). Detta påverkar individer i Västs mångkulturella samhällen liksom individer i de postkoloniala staterna. Prefixet *Post* handlar om att man försöker frångå det koloniala tänkandet men detta finns fortfarande i vårt medvetande och präglar våra relationer. Binära oppositioner bidrar till att skapa sociala hierarkier, de skapar dessutom betydelse som placerar företeelser och individer i den ena eller andra sfären. Bakom dessa positioner kan man upptäcka maktförhållanden. Man talar exempelvis om moderna samhällen i kontrast till traditionella samhällen (Eriksson, Baaz, Thörn 1999). I vår medieanalys framgår de binära oppositioner som kategoriserar människor i svart och vitt. Detta kan man även hitta då vi talar om män från Orienten då vi ser på populärorientalism och då specifikt filmen *Inte utan min dotter*.

Berättelser har ofta binära strukturer, de är uppbyggda av motsatspar. ”De andra” blir de annorlunda vilket får berättaren och hans publik att uppleva sig själva utifrån ett etnocentriskt perspektiv, som ”de trygga” och ”normala”. Berättelser formar vår verklighet och bildar ramar för att vårt sätt att tänka. ”De uteslutna människorna” blir då enbart avvikare i relation till den ordningen och normen som råder i mittpunkten. Därifrån har de försett vissa grupper med vissa egenskaper och urskiljt de som ”de andra”. Det är då vi talar om diskurser, som är sammanflätningar av berättelser, utsagor och framställningar av olika saker. Diskursen är ofta en omedveten process. En diskurs anger ett sätt att tänka om verkligheten och utesluter andra sätt att tänka. Den framträder och framställs som något objektivt. Diskurser beskriver, skapar gränser, markerar skillnader, kategoriserar och utesluter och på så sätt påverkar det åhörarnas verklighetsbild (Jonsson 1993). Orienten är en diskurs som innefattar hur Väst beskriver Öst. Detta leder till att Västerlandet innehar en ekonomisk och militär makt som gör sig själva till världshistoriens subjekt (Said 1993). Universalism förutsätter att alla samhällen strävar efter att nå framsteg och högre välstånd, den struktur som finns i den moderna nationalstaten. Man utgår då från Västerlandet som norm och ideal. Detta skapar hierarkier då ”rationella” och moderna samhällen hamnar längst upp i evolutionstegen medan ”traditionella” samhällen får hamna längst ner. Man anser att traditionella samhällen är oföränderliga vilket bidrar till rasism (Jonsson 1993). Trots att Sverige inte varit en kolonialmakt så har även Sverige formats av kolonialismens historia just därför att Sverige är beläget i Europa. När man talar om Europa vet man att det är ett globalt centrum som är basen till kunskap och makt (Mc Eachrane, Faye 2001). Medierna och populärorientalismen följer diskursen och detta syns

tydligt då man tar del av flera artiklar. Det är här vi vill se hur dessa kurdiska killar förhåller sig till diskursen som finns och därför har vi frågat vad killarna om hur de anser medier skildrar bland annat hedersrelaterade brott och hur de rapporterar om invandrarkillar samt mellanöstern.

Identiteten skapas i relationer med andra. Det som bidrar till vår identitet är framförallt de föreställningar och bilder som handlar om oss själva och som omger oss. Vi tror att vi har en "hel identitet" men i själva verket är identitet något som skapas och omskapas hela tiden. Väst definierar Öst för att kunna definiera sig själv, utan "de andra" skulle identifieringen inte existera. Begreppet identitet innehåller en ambivalens, med det menar man att samtidigt som man är något så utesluter man något annat (Eriksson, Baaz, Thörn 1999). Människor måste hela tiden i praktiken förhålla sig till bilder som har skapats om dem och omgivningen sätt att se på dem (Pripp 2001). Identitet är en relation där människor identifierar varandra. Visserligen kan man känna sig själv på ett sätt men omgivningen kan betrakta en på ett helt annat sätt. Objektiv identitet handlar om hur man bedöms och tolkas av andra. Det finns två grenar i denna objektiva identitet. Den ena är social identitet och där finns kön, klass, ålder, funktionshinder, sexualitet, etnicitet och nationalitet. Den andra är personlig identitet där finns egenskaper, kvalifikationer och kompetens med. Subjektiv identitet handlar om hur man upplever sig själv (Pripp 2002). Utifrån dessa teoretiska ramar kring identitet har vi undersökt hur killarna beskriver sig själva och uppfattningar som finns kring dem och på så sätt har vi kunnat se hur de förhåller sig till bilden av kurder som finns runt omkring dem.

Etnicitet handlar om en egen förståelse (hur man identifierar sig) men också hur man uppfattas och erkänns av andra (Hylland Eriksen 1993). En etnisk grupp delar föreställningar om ett gemensamt ursprung, de har en social sammanhållning, de har föreställningar om delade traditioner, normer och värderingar, de delar också föreställningen om att alla inom gruppen talar samma språk och har samma religion. De definierar sig själva som en egen folkgrupp, man gifter sig ofta inom den etniska gruppen. (Pripp 2002). Etniciteten uppstår i mötet med andra och det handlar om social sammanhållning men också särskiljande (Hylland Eriksen 1993). Det finns olika synsätt om etnicitet. Essentialism talar om etnicitet som något fast och bundet. Man fäster vikt vid biologiska och kulturella skillnader mellan olika grupper. Man föds in i det hela. Det konstruktivistiska synsättet menar däremot att en etnicitet är något föränderligt, något som skapas och görs hela tiden. Etniciteten blir en effekt av diskurser och identitet är inte alltid fastbundet utan något som skapas och omskapas (Hylland Eriksen

1993). Det kommer att framgå att killarna har föreställningen om att de delar ett gemensamt ursprung och de beskriver sin kultur med stolthet. Föreställningen och beskrivningen talar för etnicitet.

1.3 Material och metod

Under fältveckan har vi intervjuat våra intervjupersoner. De består av sex kurdiska killar i åldern 19- 24 år. Våra intervjuer var individuella intervjuer som tog cirka 1 timme vardera. Vad alla dessa kurder har gemensamt är att de bor i Stockholm. Några av dem har bott längre i Sverige än andra och detta tror vi kan vara av betydelse för deras uppfattningar. Alla valde att inte vara anonyma men på grund av respekt och etiska aspekter väljer vi att använda oss av pseudonymer. Tre personer kommer ifrån irakiska delen av Kurdistan, två killar kommer från den persiska delen och en av dem kom från den turkiska delen. Tre stycken kom vi i kontakt med genom kurdiska studentföreningen, två av killarna fick vi tag i på högskolan och en dem blev vi presenterade för genom en bekant. Dessa killar kommer att presenteras med bara förnamn: "Ali", "Rabwar", "Asos", "Sebar", "Rekar", "Zardasht". Eva Fägerborg skriver i boken Etnologiskt fältarbete om intervjuer. Hon tar upp strukturerade och ostrukturerade intervjuer. Vi använde oss av en hel del bestämda frågor det vill säga strukturerade sättet i alla av intervjuerna. Men ofta dök det även upp följdfrågor. Vi använde oss av en bandspelare för att kunna rikta all vår uppmärksamhet på intervjupersonerna. Vi använde också en kort text som killarna fick läsa hämtad ur ett diskussionsforum på kurdiska ungdomsförbundets officiella hemsida. Vi valde att rätta till språkliga fel i citaten eftersom brytning och språkfel, inte är relevanta för vår studie. Speciellt med tanke på att Oscar Pripp, forskare i etnologi vid Södertörnshögskola nämnde till oss att Sverige är det mest språkkänsliga landet. När vi använder oss av citat i uppsatsen så är det en citerad mening men när vi använder oss av talstreck så har vi skrivit vad vi har hört men inte med exakt samma ord.

Vi har utöver forskningslitteratur använt oss av en bok som handlar om folkminoriteter - Kurder skriven av John King (1993). Detta är en "informationsbok" som vi använder oss av för att kunna redogöra lite för den kurdiska historien. Eftersom vi ska studera och uppmärksamma omtalade ämnen som hedersmord har vi valt att presentera en liten medianalys. Våra sökord har varit kurder, hedersmord, invandrarkille, kurdiska killar och muslimer. Vi har utgått från våra sökord och genom att hitta flera artiklar har vi först gjort ett urval av 15 artiklar för att senare bara välja 4 artiklar. Vi har valt de artiklar som var mest relevant för vårt ämne. Artiklarna är från Aftonbladet, Expressen, Göteborgsposten och Nerikes Allehanda. Vi ska också redogöra kort om Fadime-fallet, där har vi fått information

av Glöm aldrig Pela och Fadime föreningens ordförande Sara Mohammad. Vi har även tidigare intervjuat Sara Mohammad och vi ska kort redovisa intervjun.

1.4 Källkritisk diskussion

Vår uppfattning är att intervjupersonerna framhävde sin ”mjuka sida” för oss, kanske därför att vi är tjejer. Vi var jämnåriga med killarna, vilket underlättade en del, samtalet blev som en ”kamratlig dialog”. Vi tror att genom att en av oss har svenskt ursprung påverkade det deras svar när vi talade om att ha eller inte ha svensk flickvän. Genom att en av oss kommer från Iran så kändes det att de utgick från att den av oss som är från Iran hade mer förförståelse för deras kultur. En del svar kunde skilja sig markant beroende på hur länge de hade varit i Sverige. Men samtidigt var det flera åsikter som förenade dem och gjorde dem väldigt lika. Vi tror inte att deras ålder har någon större betydelse när det gäller deras svar däremot är det mer relevant hur länge de har varit i Sverige. När vi använde oss av texten från kurdiska ungdomsförbundets officiella hemsida ville vi se deras reaktioner och höra deras åsikter. Detta gjorde vi medvetet för att få spontan respons. Vi vill poängtera att det är en studie av sex kurdiska killar och inte av alla kurdiska killar som lever i Sverige.

När vi sökte på kurdiska killar i mediearkivet var det intressanta att mer ”tjejtartiklar” dök upp, det vill säga artiklar om invandartjejer och hederskulturen. När vi sökte på kurder muslimer kunde man även finna en del artiklar om muslimer och terrorister. När vi sökte invandrarkille på google kunde vi även hitta en del rasistisk propaganda från Sverigedemokraterna. Vi har valt artiklar från Aftonbladet, Expressen, Göteborgsposten och Nerikes Allehanda som är Örebros läns tidning. Vi vet att Aftonbladet och Expressen är konkurrenter och därför likriktas deras nyheter. Dessa tidningar har kritiserats av bland annat René Nyberg i programmet 45 minuter på kanal 3, då de har fått kritik för att blivit mer av en skvallerpress än en dagstidning. Vi är medvetna om att våra artiklar inte ger nyanserad bakgrundsinformation men tyckte att det var viktigt att ta med dessa artiklar för att de når ut till en mängd läsare. En av artiklarna är skriven av berättaren själv då han redogöra för sin identitet och de fördomar som existerar, vi valde denna artikel för att den belyser både schablonbilder om muslimer det vill säga folk från Orienten och vi knyter an till hans egen beskrivning om hur Väst beskriver Öst. Artiklarna är skrivna år 1998, 2001 och 2002. Då vi valt en relativt gammal artikel så tycker vi att det är viktigt att poängtera att det handlar om en stor nyhet.

1.5 Uppsatsdisposition

Det är viktigt att poängtera att vi har två kunskapsmål, det ena kunskapsmålet handlar om den dominerande bilden av kurder och diskursen Orienten. Med det vill vi visa hur Väst beskriver Öst och att det hela handlar om att beskriva sig själv genom att beskriva "de andra". Sedan låter vi de kurdiska killarna berätta om sina upplevelser samt att vi studerar deras förhållningssätt till den dominerande bilden. Det andra kunskapsmålet är hur killarna talar om sin kurdiska bakgrund och erfarenheter kring kulturens olika sidor. Den undersökande delen av uppsatsen består av ett inledande kapitel och tre stora kapitel som behandlar varsitt tema.

Kapitel 2 "Killarnas bild av en kurd" tar kort upp kurdisk historik dels för att förklara den kurdiska historien och dels för att sammankoppla Kings beskrivning med killarnas uppfattningar om sitt ursprung. Vi förklarar begreppet essentialistiskt och konstruktivistisk mer ingående. Vi frågar dem om framtidsplaner för att se hur starkt föreställningen om deras ursprung lever kvar och vi talar om religion för att se om de har gemensamma föreställningar om att dela samma religion. I detta kapitel visar vi hur etnicitet är föränderlig.

Kapitel 3 "Hur ser en hederskultur ut?" I detta kapitel uppmärksammar vi fallet om Fadime och detta gör vi för att det är en uppmärksammat händelse som fortfarande är högst aktuell och sen har vi velat se killarnas uppfattningar och reaktioner kring mordet på Fadime och mediers sätt att skildra hedersmord. Där möter vi Sara Mohammad (ordförande i Glöm aldrig Pela och Fadime föreningen) som också pratar om mediers rapporteringar kring hedersrelaterade brott. Fadimefallet hör ihop med heder och vi tar även upp ämnen som heder och släktrationer med killarna för att belysa hur de förhåller sig till kollektivet. Därför blir det relevant att fördjupa sig i Orientalism, genom en medieanalys kan vi belysa hur medier följer Orientens diskurs och därefter får killarna tycka till om mediers rapporteringar om bland annat invandrarkillar och mellanöstern. Sedan har vi en kort redovisning av populärorientalismen som också följer Orientens diskurs, där filmen Inte utan min dotter tas upp och diskuteras med intervjupersonerna.

Kapitel 4 "Killarnas identitetsskapande" handlar om identitet, där bland annat subjektspositioner. Med det visar vi hur killarna anpassar sig till olika miljöer och sammanhang. Detta förtydligar hur killarna förhåller sig av den dominerande bilden som finns om dem.

Kapitel 5 "avslutande diskussion" Uppsatsen avslutas med en avslutande diskussion där vi talar om hur alla delarna i uppsatsen bildar en helhet. Vi riktar även blicken utåt och tar del av en frågeställning som är långt ifrån besvarad.

2. Killarnas bild av en kurd?

I det första kapitlet vill vi berätta om folkgruppen kurder, om deras historia och vad som kännetecknar dem. Vidare beskrivs begreppet etnicitet mer ingående. Här framgår det vad som skiljer essentialism och konstruktivism åt. De sex kurdiska killarna vi har intervjuat har pseudonymerna "Zardasht", "Rekar", "Sebar", "Asos", "Rabwar" och "Ali". Zardasht kom till Sverige 1999, Rekar kom hit 2001, Asos 1996, Sebar 1985, Ali 1994 och Rabwar 1984.

2.1 Folkgruppen kurder

Kurdistan har under många hundra år varit namnet på ett bergigt område som ligger där Iraks, Irans och Turkiets gränser löper samman. Det bor omkring 22 miljoner kurder i området och det finns även många kurder i Syrien, Azerbajdzjan och Armenien. (King 1993). Majoriteten av kurderna bor i den turkiska delen, de är cirka 15 miljoner invånare. I Turkiet erkänner man inte ens kurdernas existens. Allt är förbjudet när det gäller kurder. Kurdiska PKK krigare har länge stridit mot den turkiska regeringen. I den iranska delen förtrycks kurder av en icke-demokratiskt islamsk ledning. Kurderna är inte släkt med araber, turkar och iranier som lever runt omkring dem, de härstammar från Indoeuropeerna som invandrade till Mellanöstern för 4000 år sen (King 1993). King skriver att kurderna fortfarande är otroligt stolta över sin historia, sitt folk och sina traditioner. Man har en speciell traditionell ringdans, särskild mat och det finns typiskt kurdiska kläder samt en musik som ofta handlar om olycklig kärlek och även kärlek till landet. Idag lever många kurder i exil, eftersom landet är ockuperat av Irak, Iran och Turkiet. Dessa tre länder vill att kurderna skall sluta betrakta sig som kurder och därför förtrycks den kurdiska kulturen, skriver King. Kurderna har alltid kämpat mot regimerna de bor i. Vidare menar han att de kämpar ihärdigt för en självständig politisk status. Den Irakockuperade delen av Kurdistan har lidit mycket under Saddam Husseins regim men har ändå kommit längst i sin kamp, eftersom de har ett eget parlament och kurdiskt självstyre. Det kurdiska parlamentet valdes i Irak 1991.

År 643 infördes Islam hos kurderna trots att de protesterade mot araberna. Däremot bevarade de sin politiska självständighet i flera hundra år. Kurderna talar samma språk, kurdiska, som ingår i den indoeuropeiska språkgruppen. Det finns två huvudsakliga dialekter, kurmanji i norr och sorani i söder (King 1993). De flesta kurder är idag sunnimuslimer men det finns fortfarande en del som tillhör den ursprungliga religionen som kalla Zoroastrismen. Enligt King värnar Folkminoriteten kurder starkt om sina traditioner och sitt gamla krigiska förflutna. Det

finns en stark känsla av ett gemensamt ursprung präglad av mycket förföljelse och förtryck men samtidigt en orubblig styrka.

2.3 ”Min dröm är att vara i mitt land, Kurdistan!”

Vi diskuterade olika ämnen med killarna som alla på något sätt hade att göra med ”etnicitet”. Vi hade ett antal frågor och vi berör tre teman. Vi frågade om vem som är kurd i deras ögon. Vad som är negativt och positivt med en svensk respektive kurdisk flickvän, detta frågade vi för att se om föreställningen om att vara ihop eller gifta sig inom samma grupp är något som delas av dessa killar?

Var de tänker sig leva sitt liv om 20 år och om de är troende muslimer? Frågade vi för att se hur deras kurdiska ursprung präglar deras vardag samt om föreställningen om framtiden. Vi ville också veta om de delade föreställningen om en delad religion.

”Rekar” tycker det känns tryggt att ha en svensk flickvän för då får han vara ifred. Familjerna lägger sig inte i så mycket från någons håll. Däremot förväntas det inte av familjen att Rekar ska ta hem sin flickvän. Föräldrarna vet att man ofta byter flickvän och pojkvän i Sverige.

- De säger ingenting om man bara har en tjej hela livet, säger ”Rekar”.

”Asos” tycker att det är en fördel att vara tillsammans med en kurdisk tjej eftersom hon redan är insatt i kulturen. ”Ali” menar att man lär sig mycket av varandra när man är tillsammans med någon från en annan kultur medan ”Zardasht” poängterar att det finns svårigheter med det också, ett exempel är om hon vill träffa hans familj. ”Sebar” har inte stött på problem med en svensk flickvän och han menar att det inte spelar någon roll om han har en kurdisk eller svensk flickvän eftersom det är individen som avgör vem han väljer. I realiteten hade bara en av killarna en kurdisk flickvän, eftersom det inte är allmänt accepterat.

”Sebar” ville tjäna sitt land på något sätt, därför utbildar han sig här i Sverige för att en dag förhoppningsvis kunna leva i Kurdistan. För ”Ali” är det en fråga som hänger på om kriget tar slut.

- Min dröm är att vara i mitt land, Kurdistan! tillägger han .

När vi frågar ”Rabwar” var han vill leva i framtiden säger han först Kurdistan, när vi frågar lite närmare kommer det fram att han vill bo i Karlstad. ”Zardasht” vill helst utbilda sig och bo i Sverige men nämner att han kanske måste återvända för att ta hand om sina föräldrar eftersom han är den äldste sonen. ”Rekar” hävdar bestämt att han kommer att stanna här eftersom det räcker att lämna allting en gång. För att vara en kurd tycker ”Rekar” att man

skall kunna mycket om sin kultur, behärska språket och kämpa för sitt land. ”Asos” höll fullständigt med men nämnde inget om kampen. Man behöver inte nödvändigtvis tala kurdiska eftersom inte alla fått chansen att lära sig språket. Enligt honom är en kurd alltid en nationalist. ”Rabwar” menade däremot att språket ger dig din identitet. ”Zardasht” framför att en kurd är en person som inte har ett land och som inte blir accepterad någonstans och har alltid varit förtryckt.

När vi övergår till ämnet religion kommer det fram att ”Rekar”, ”Ali”, ”Rabwar” och ”Zardasht” tror på Gud men inte är praktiserande muslimer. ”Asos” dricker, gör ”allt” men måste ändå säga att han är muslim trots att han inte funderat över om han tror på Gud eller ej. ”Rekar” tillägger att det står på pannan att man är muslim, det är lite svårt att bortse från det. ”Zardasht” tror att han kommer utöva sin tro mer när han gifter sig för att vara en bra förebild men nämner att han tvivlar lite på koranen och profeterna ibland men det har han inte kunnat ta upp med någon släkting.

2.4 Etnicitet, föreställningar om en gemenskap

Etnicitet och etniska grupper handlar om en föreställning om ett gemensamt förflutet, livsmönster, föreställningar om gemensamt moral, värderingar, religion, språk och att man ser sig själv och ses av andra som en egen grupp (Pripp 2001). För att kunna skapa någon typ av ordning inom det krångliga begreppet har man delat in det i två huvudkategorier, nämligen essentialism och konstruktivism. Det essentialistiska perspektivet framhäver biologiska och kulturella skillnader som fasta egenskaper. Kulturella skillnader anses oföränderliga och ens hemplats är för alltid sammanlänkad till individen. Konstruktivismen skiljer sig radikalt från essentialismen. Med den menas att etniska identiteter inte för alltid är fastkopplade med individen, utan de är historiskt föränderliga. De här perspektiven har varit aktuella de två senaste årtiondena. Idag håller de flesta forskare med om det konstruktivistiska perspektivet (Lindqvist 2003: 9) Etnisk identitet är något som är föränderligt. Det konstrueras och rekonstrueras utifrån aktuella förhållanden (Pripp 2001).

I Sverige kan de i motsats till i Kurdistan ha flickvänner men det är dock svårt att ha kurdiska flickvänner eftersom familjer inte lätt accepterar detta. Vi talar då mer om kultur än om etnicitet i detta avseende. En kille menade att det kan vara svårt för hans svenska flickvän att förstå honom ibland, det kan ha med kulturskillnader att göra tillade han. I mötet med den andra märker man alltså skillnader. En annan påpekar att det är positivt att vara ihop med en kurdisk tjej eftersom hon redan är insatt i kulturen.

En av killarna menade att man inte måste kunna kurdiska för att vara kurd, eftersom en del inte fått lära sig det. Samtidigt hävdar tre av killarna att språket är mycket viktigt. En av dem säger att språket ger kurderna deras identitet, vilket avgränsar dem mot andra.

En kille sade till oss att han tvivlade på Koranen och trodde att det kanske var diktare som skrivit den och att han inte var säker på om han trodde på profeterna. Däremot hade han aldrig haft tillfälle att prata om det med sin farfar eller familj, eftersom att han vet att de skulle ta illa upp. Inför dem tvivlar han inte alls på religionen, inför sin familj har de föreställningen om att de delar samma religion men eftersom många inte verkade dela samma religion kan man se att etniciteten är föränderlig och något som omskapas.

Etniska gränser behöver inte vara territoriella utan kan vara sociala. Etniciteten blir relevant och uppstår genom sociala situationer och möten. Den blir tydlig när människor möter krav och utmaningar. Ordet hör ihop med kulturell likhet och därför finns alltid en gränsdragning till "de andra" som inte är likadana (Hylland Eriksen 1998). Etnicitet är en ideologi om särskillnad mellan folkgrupper (Pripp 2001). Protonationer som är en typ av etnisk grupp är kända i nyhetsmedier, speciellt under 1900-talet och där inkluderas kurder. De har ledare som hävdar sin egen rätt till en egen nationalstat. De har mycket gemensamt med nationer trots att de inte har en stat. De är stora grupper som är territoriellt baserade och ofta är differentierade. Det finns en ideologi kring ett gemensamt förflutet och kring en gemensam religion (Hylland Eriksen 1998). Religionen kan vara den kärna som ger medlemmarna sin identitet (Pripp 2001). När killarna definierade vad en kurd är nämnde en just att det är någon som inte är accepterad någonstans och alltid lidit mycket genom historien. En annan tog upp den tusenåriga historien. Begreppet diaspora blir aktuellt när man talar om de nya förändringsprocesserna som uppstår när man lämnar sitt hemland för att leva i ett annat land. De vill visa att det är av värde för identiteten både var man bor idag men också var man kom ifrån eftersom minnen bidrar till identitet (Hall 1999). För en av killarna är kampen för sitt land det mest naturliga när man är kurd. Bara en av dem var säker på att han inte skulle återvända till hemlandet inom 20 år och det kom upp att det var väldigt viktigt för en att tjäna sitt land på något sätt. Den kille som lät mest säker på att han skulle flytta till Kurdistan är uppvuxen i Sverige. Han menade också att en kurd är en nationalist. En typisk "anomali" består av andra generationens invandrare till Europa. De uppfattas ofta som tillhörande samma grupp som föräldrarna, lika mycket kan de uppfatta sig som anpassade till majoritetskulturen (Hylland Eriksen 1998).

Killarna framhäver sin etnicitet ur ett essentialistiskt perspektiv ur ett vidare perspektiv märker man att deras etnicitet är föränderlig och töjbar i kontakt med majoritetssamhället. I diasporan förstärkts kampen för hemlandet, vilket förenar alla dessa sex killar.

3. Hur ser en hederskultur ut?

Detta kapitel handlar om heder. Heder, hederskulturer och hedersmord är omtalade begrepp och vi ville ta reda på hur de kurdiska killarna själva uppfattar dessa begrepp. Vi tar upp Fadimefallet och hör killarnas reaktioner kring mordet på Fadime och deras åsikter om hur medier skildrar hedersbrott. Sara Mohammad (ordförande för Glöm aldrig Pela och Fadime föreningen) får komma till tals och vi pratar med henne om mediernas sätt att rapportera hedersmord. Fadimefallet hör ihop med heder och är ett ämne som är aktuellt idag, det är därför relevant att uppmärksamma detta. Vi har också undersökt hur familjeförhållandena ser ut och hur kollektivismen kommer till uttryck. Vidare redogörs det mer genomgripande för orientalism, hur Väst betraktar och beskriver Öst. Vi har även med en medieanalys för att visa hur medier följer Orientens diskurs sedan tar vi del om killarnas egna funderingar om hur medier skildrar invandrarkillar och mellanöstern. Sedan tar vi upp populärorientalismen som följer samma diskurs, där filmen "Inte utan min dotter" diskuteras av killarna.

3.1 Fadime- ett offer eller en hjälte?

Fadime kom till Sverige från den turkiska delen av Kurdistan med sin familj som liten. När hon blev äldre blev hon kär i en svensk man, vilket kom att bli hennes död. Den 21 januari 2002 dödades hon av sin far. Fadime var ledamot i SSU med ansvar för jämställdhetsfrågor och höll även tal i riksdagen. Mordet har fått stor uppmärksamhet i medier, mycket därför att hon sade vad hon tyckte och kämpade för sina åsikter.

3.2 Killarna tycker till...

Vi frågade killarna vad de anser om mediernas rapportering av mordet på Fadime. "Sebar" tycker att Fadime gjorde rätt som gick ut i medierna och riksdagen med sina problem. Han tycker att mordet var fruktansvärt och att medier måste uppmärksamma en sådan händelse för att det ska lösas. Men i motsats till vad "Sebar" tyckte så ansåg de flesta killarna att medierna gick för långt. När det gäller kurderna så är ett mord direkt stämplat som hedersmord. "Rekar" tycker att medierna är orättvisa och ska döma alla på lika villkor. "Asos" menar att medierna överdrev och generaliserade istället för att det blev personligt. Det behövs mer bakgrundsinformation i artiklarna. "Ali" sade att det var fel att döda henne men att hon var för mycket, hon "snackade skit" i medier och hon respekterade inte familjen. "Rabwar" betonade att medier måste uppmärksamma dessa fenomen, men alla kurder fick ta smällen för att några

”efterblivna” kurder gjorde så men även han tyckte att Fadime kanske tog i lite men å andra sidan hade hon en svår situation.

- Efter mordet har kurdiska tjejer börjat överdriva och gjort det till sin grej. De säger: du behandlar mig som Fadime, fast vi inte gör det säger Rabwar.

”Zardasth” tycker också att hon gick lite för långt i sina uttalanden och att hon ”snackade skit” om sin familj i riksdagen och medier. Det är viktigt menar han att medier tar upp det positiva med kurder också.

3.3 Sara Mohammad tycker till...

Vi har pratat med Sara Mohammad, ordförande i föreningen ”Glöm aldrig Pela och Fadime”. Hon är kurd från Irak och har varit aktiv med frågor som rör ”hederskulturen” sedan 1993. När hon talar om medier menar hon att de reflekterar ett samhällssystem. Genom att uppmärksamma hederskulturer växer den dolda rasismen men hon poängterar starkt att dessa frågor måste uppmärksammas. Det finns inget annat sätt. En del begrepp inom medier ställer hon sig kritisk till. Hon använder själv begreppet hedersmord men det är för att det inte finns något annat ord för det. Hon säger att när medier skrev om Fadimes död vinklade de det som om hon dog på grund av sin kärlek men Sara menar att det handlar om något djupare som att hon ville bestämma över sitt liv men det begränsades av kulturen. I stort sätt tycker hon det är bra med den mediala uppmärksamheten eftersom föreningar får mer resurser då till förändring på ett djupare plan. Enligt Sara Mohammad ska man verkligen uppmärksamma och fokusera på hedersmord i medier och detta får ske på bekostnad av att rasismen blåses upp. Rasismen anser hon är något man bör bekämpa med antirasistiska medel.

3.4 Tankar kring heder

I intervjuerna diskuterade vi med killarna om vad som är positivt/negativt med en nära sammanhållning med släkten? Då föll det sig naturligt att fråga vem som inger störst respekt inom familjen. Vi frågade också vad som är heder för killarna? Eftersom vi pratade om heder kom vi in naturligt på ämnet oskuld, då vi undrade om hur viktigt det var att deras blivande fruar och deras syster skulle vara oskulder.

”Rekar” skulle bli galen utan släkten, ibland kan det vara en nackdel som en gång när han var ute på en nyårsfest och drack med sina kompisar hade en släkting sett honom och ringt hans föräldrar direkt. ”Sebar” pratar om närheten och värmen som släkten ger. Han behöver aldrig känna sig ensam, det finns en orörd respekt och man lär sig verkligen att älska människor.

”Ali” tycker att kontakten är positiv och man hjälper hela tiden varandra. ”Rabwar” menar att det innebär många krav, höga förväntningar och att man skall vara en god förebild men det är en trygghet att man alltid hjälper varandra. När vi kommer in på ämnet om att vara oskuld, säger alla att det är okej om deras blivande fru inte är oskuld när de gifter sig. Två är dock lite osäkra. När vi ställer samma fråga men riktar in oss på systrarna skiljer sig svaren lite.

”Rekar” säger att hon får ha kille men hon får inte glömma bort sitt eget liv. ”Asos” menar att det är svårt att ha sex före äktenskapet för systemen eftersom man skall följa sin kultur och kurder tänker att det inte går. För ”Ali” är det viktigt att systemen bestämmer själv.

När vi pratade om vem som bestämde inom familjen hade alla kurdiska killarna utom en kille en gemensam nämnare, alla var överens om att mamman var den som bestämde hemma.

”Sebar” förklarade att hans mamma är allt för honom. Zardasht tillägger:

- kvinnan är mer värd än vad folk tror!

Killarna fick läsa ett inlägg hämtad från det kurdiska officiella ungdomsförbundets hemsida. Inlägget är skrivet av en tjej vid namn Zozan. *Hon skriver att många blir förskräckta när hon säger att hon är kurd, även killar från hennes egen kultur. De kan säga att de inte vill gå ut med henne för de tror att hennes familj kommer mörda honom. Hon tillägger att medier har varit hårda mot kurderna men efter att ha läst inlägget så medgav killarna att de kände igen sig när det gäller att vara rädd för en kurdisk flickas familj*

En del av killarna kände igen sig och pratade om den rädsla de har då de lär känna en kurdisk tjej. En av de killar vi intervjuat tyckte däremot att det handlade om respekt och inte rädsla. Vi fick ta del av en liten berättelse då en av killarna berättade om en svensk killkompis till honom som hade blivit kär i en kurdisk tjej men kunde inte träffa henne längre för han blev slagen av hennes bröder.

3.5 Orientalism

Orienten är ett diffust område utan riktiga gränser, gränserna är ”imaginära”. Det som förenar Orienten är den muslimska världen. Orienten berör många länder, alltifrån Marocko i Nordafrika till Pakistan i Öst (Berg 1998). Det finns fyra dogmer som kännetecknar diskursen om Orienten. Den första är att det finns en tydlig skillnad mellan Västerlandet och Orienten. Väst står för det rationella, trygga, utvecklade och överlägsna medan Orienten blir då det motsatta, icke rationella, otrygga, outvecklade och underlägsna. Det andra kännetecknet är att Väst väljer att skildra Orienten utifrån en klassisk representation (det som har varit typisk för Orienten) och att dagens Orientaliska verklighet blir mindre relevant. Orienten anses som evig, enhetlig och att den inte kan definiera sig själv. Den fjärde och sista dogmen är att Orienten blir något man bör frukta eller kontrollera genom exempelvis forskning eller ockupation (Said 1993: 300, Berg 1998: 13). Just själva begreppet Orientalism utgår från det västerländska perspektivet. Det är utifrån Västerlandets intressen man studerar Orienten. Orienten blir ”något” som Väst kan dominera och ha ekonomiskt, militär och ekonomisk makt över. Den visar en motbild till Västerlandet, Orienten skapas och blir till något ”annorlunda” och ”främmande”. Det är genom Orienten, vilken betraktas som ”det annorlunda” man kan identifiera sig själv (Said 1993). Orienten blir till ”det annorlunda” och ”det främmande” skapas det ett rum. Det blir ”det främmande rummet” som man kan träda in i för att bearbeta sina kulturella ambivalenser. Genom att använda det farliga och förbjudna som finns i ”det främmande” eller det utopiska kan man bearbeta sina ambivalenser. I takt med att den europeiska ekonomin växer så växer också en längtan efter exotism. Det är det Orienten erbjuder (Berg 1998). Bilderna som står för Orienten har växlats mellan det hemska till det exotiska beroende på Västerlandets syften, det handlar om att finna sig själv –den trygga tillvaron eller att bearbeta sina ambivalenser (Fazlhashemi 2001).

De västerländska samhällena har utvecklats till priset av att andra samhällena i Öst har hämmats men eurocentrismen handlar om att man föreställer sig att Väst genom sin egen styrka nått sin ställning (Jonsson 1993: 210). Det man tar för givet är att Europa och dess kultur är universell och att de ska hjälpa mänskligheten att kunna sträva efter samma mål som dem. ”I eurocentrismens världsbild går universalism och rasism hand i hand” (Jonsson 1993: 212). Med detta menar man att alla samhällena ska sträva efter samma utveckling och välstånd i den mening att man tar efter västerlandets värderingar som universella. Genom detta hamnar vissa samhällena som Orientaliska samhällena ner på evolutionstegen, där Väst står högst upp. Dessa samhällena klassificeras som orationella och traditionella samhällena. Dessa resulterar i rasism om än i fördolda termer eftersom den evolutionistiska premisen talar om ”sämre”

kulturer då de utvecklats långsammare jämfört med de västerländska samhällena (Jonsson 1993). Eurocentrismen bekräftar européernas position som herravälde och detta visar att spåren finns kvar från kolonialismen samt att vi talar om postkolonialismen (Jonsson 1993: 223). Då man tidigare talade om rasskillnader, talar man idag om kulturskillnader. Samhället bidrar till att skapa bilden att kulturer inte kan blandas och om detta sker så skapas det problem. Då blir reaktionen att man i största möjliga mån ska undvika kulturmöten (Jonsson 1993). Det ”mångkulturella samhället” är ett ord som uppstått för att normalisera mötet mellan olika kulturer men när ett land blir mer heterogent kan problem uppstå och därför blir benämningen ”det mångkulturella samhället” ett hot.

(Mattson 2001: 269). Med detta kan man påstå att Orienten är Västerlandets diskurs (Berg 1998). Diskursen påverkar individen och människan är alltid inbunden i diskursen, olika sätt att skildra verkligheten skapar därmed verkligheten. Det som enligt Michel Foucault upprätthåller och skapar dessa strukturer är relationen mellan makt, vetande och diskurser (Lindgren 2003).

Denna diskurs genomsyrar Västerländska samhällena liksom dess medier. Medier följer Orientens diskurs och genom att vi redovisar vad denna diskurs innebär så ska vi relatera detta till 4 artiklar.

3.6 Medieanalys

Artikeln, ”17 Åriga Sara I hovrätten: ”Jag har ingen framtid” är skriven av Karin Wettre och publicerades 2002-04-03 i Göteborgsposten. Sara känner att hennes familj kommer att döda henne eftersom hon uttrycker att hon tagit hedern ifrån dem. I artikeln beskrivs rättegången och hur fadern och bröderna behandlat Sara tidigare och hur fadern misshandlat henne samt att de inte kunnat acceptera att Sara velat ha killkompisar och klä sig moderiktigt. Journalisten berättar om Saras svåra situation och hon kommer direkt till tals någon enstaka gång.

Vi får ta del av att Sara är kurd. I rätten beskrivs fadern som trygg och säker och brodern med en mörk uppsyn. Sara framställs som späd och med en svag röst. Genom språket förstärks det att Sara är ett offer och männen är riktiga bovar.

Invandrartjejer beskrivs ofta som ett offer för kulturen och när medier tar upp våld mot invandrarkvinnor förknippas det ofta med religionen. Fadern och bröderna hade ingen talan i artikeln (Brune 1998).

Artikeln, ”Adill Abubakar har hittat sin livsstil: Islam blev min räddning” är skriven av honom själv och publicerades 2002-05-11 i tidningen Expressen.

Adill skriver att många efter den 11 september förknippat islam med terrorism. Han klargör att kopplingen är felaktig och påpekar religionens goda sidor. Han skriver om sitt till en början ytliga liv i Sverige och hur han nu tar sitt liv här på allvar. Abubakar känner att han måste anstränga sig dubbelt så hårt som alla andra för att bevisa att han kan något. Vidare beskriver han hur islam hjälpt honom att känna trygghet och kärlek när han känt sig vilsen. Västerländska medier som målat upp islam som en våldsam religion, med en hord av framstormande fanatiker med vildvuxet skägg och brinnande ögon har sårat honom. Han upplever att han måste stå till svars för vad terrorister långt borta gjort.

Islam upplevs som ett samlingsord för det som är främmande, okänt och upplevs som ett hot. Bilden av tredje världen är formad av etnocentrism och fördomar. Konflikter mellan islamiska organisationer och det etablerade samhället i väst har varit centralt för västerländska medier och begrepp som ”muslimsk fundamentalism” har etablerats (Hvitfelt 1998). Adills beskriver de fina sidorna med sin religion men samtidigt betonas det negativa begrepp i artikeln, begrepp som förknippas med islam. I de binära oppositionerna ser man kontrasterna mellan olika laddade termer, som i detta fall handlar om islams goda och negativa sidor. Den vita poesin (positiv beskrivning) förutsätter att det finns en svart poesi (Brune 1998).

Artikeln ”Hivmannens rätta ansikte” är skriven av Caroline Hougner och Oisin Cantwell och publicerades 1998-10-22 i tidningen Aftonbladet. Artikeln handlar om (Mehdi Tayeb), ”hiv-mannen” fallet som var aktuellt 1998. I ingressen redogörs det för att mannen är iransk medborgare. Det skrivs om att han gått under falsk identitet och hur han förklätt sig. Läkaren berättar att det redan ringt 50 kvinnor som uppger att de haft sex med mannen. Kommissarie Christer Sjöblom, Irans ambassadör, och Chefsöverläkare Per Lundbergh på Karolinska sjukhuset får komma till tals.

Experterna skapar trovärdighet eftersom man förutsätter att de är kunniga inom sina områden. Språket byggs upp så att det ska väcka spänning, nästan som i en deckare. Medier har en tendens att ange nationalitet i brottsnyheter men inte i anknytning till positiva nyheter. Kvällstidningar skriver om utvisningsfall som dramer, där personens öde står i centrum. Historierna har roller och karaktärer och handlingen rör sig framåt med en dramatisk logik. De är formellt uppbyggda som sagor (Brune 1998). Den här artikeln är också ett exempel på en orientalisk man som blir ”demonen” och därmed aldrig en person från Väst (Berg 1998),

Artikeln, "Stereotyp bild av invandrare I medierna" är skriven av Tina Enström 2001-03-20 i Nerikes Allehanda. Medieforskaren Ylva Brune uttrycker sig om att invandrantjejer i medier beskrivs som förtryckta och invandrarkillar som kriminella. Ylva menar att bilden som målas upp om invandrarna handlar mycket om oss själva. Om "de andra" gör negativa saker, så betyder det att "vi" gör positiva saker. När det gäller rapporteringen om våldtäkter handlar det alltid om kultur där invandrare gjort brottet men när svenska killar våldtog en tjej på Cypern berodde det på alkohol och att reseledaren inte hade koll.

Begreppet invandrarkille har laddats med alltmer negativ innebörd utifrån mediernas bild av Islam. Mediernas kategoriseringar av människor leder till stereotyper och verkligheten är svåråtkomlig i dessa mallar. Det finns två steg inom rasismens ideologi. Steg ett är upprättande av ett system av kategoriseringar, vad som kännetecknar människor kulturellt. Steg två är negativa värden man lägger i "de andra" samtidigt som man tillskriver sig själva positiva egenskaper. Den nya rasismen betonar kulturella skillnader. Det finns tysta argument för att invandrare är ett hot mot den egna kulturen. I Sverige har politiker förnekat att rasism skulle vara ett komplext samhällsproblem med långtgående verkningar (Brune 1998).

Uppmärksamheten som medier väcker skapar ett socialt utpekande. Det gör att man måste förhålla sig till vad som hålls för sant om en. En tidig rapportering skapar stora kategoriseringar och nyanser samt personliga egenskaper försvinner (Pripp 2002). Vi får se hur medier beskriver ibland invandrarkillar och människor från Mellanöstern på ett negativt sätt. De får stå för "de annorlunda" och majoritetsbefolkningen får stå för "de normala". "De andra" är allt som "vi" inte är och detta handlar egentligen mer om beskrivarna än om individerna som beskrivs, Orienten är allt som Väst inte är (Berg 1998).

3.7. Killarnas tankar kring mediernas rapportering om Mellanöstern

Vi frågade killarna vad de ansåg om den mediala bilden av Mellanöstern och invandrarkillar. "Rabwar" säger att det enda positiva han hört om Mellanöstern är att den demokrati som finns i kurdiska delen av Irak är ett föredöme för hela Europa, annars drar de alla över en kam. "Asos" tycker att skildringen om Mellanöstern och invandrarkillar nästan enbart är negativ. "Sebar" menar att "den dumme" i alla amerikanska filmer är arab och säger att han blir sårad när han läser att kurdiska killar är skit och att det är barbarer som lever i Mellanöstern. Dock identifierar han sig inte med invandrarkillarna i medier.

- Men vad ska folk tro, kolla på TV! Säger "Sebar".

”Zardast” har åsikten att det ligger sanning i beskrivningarna men ej i allt. Han tycker att de alltid skriver negativt och önskar att de kunde skriva när en invandrarkille gjort något bra och lite mer om en svensk gjort något dåligt.

3.8 Populärorientalism

Boken och filmen ”Inte utan min dotter” är väldigt omtalade. Det är tydligt hur Moody blir skurken i boken. Han är amerikaniserad men ändå är han från Orienten, därför kommer han aldrig att kunna bli som en person från Väst. Populärkulturen är avsedd till att locka skratt när Orienten börjar likna Väst eller så visar den demoniseringen för att just skilja Orienten från Västerlandet (Berg 1998). Gränsen mellan Väst och Öst blir diffusare och de börjar likna varandra (Eriksson, Baaz, Thörn 1999). I just populärorientalismen, det vill säga skönlitteraturens Orient kan man se ibland att Orienten börjar likna Väst men populärkulturen håller kvar skillnaden och vägrar släppa in den. Genom att i populärorientalismen använda sig av ”löje” eller ”demonisering” upprätthåller man gränsen. Det handlar om böcker och filmer andra ska läsa för att följa diskursen. Alla olika genrer utgår från en viss mall från Orienten och detta syns i alla genrer (Berg 1998). Betty Mahmoodys sätt att skriva är ett sätt att bearbeta Orienten och ”det främmande” och inte för att förstå Orienten utan för att förstå sig själv och det trygga hon upplever som normaliteten i USA. Att lära känna populärorientalismen handlar inte om att lära känna ”det främmande” utan det handlar om att lära känna sig själv och det ”egna”. Det handlar om identitetsskapande, man förstår det ”trygga” som finns i ens egen värld och på så sett skapar och bibehåller man skillnaden mellan Västerlandet och Orienten (Berg 1998). Utöver Bettys sätt att finna det egna handlar det hela även om hur Orientens män vill kontrollera och utöva makt över kvinnorna från Väst och på så sätt förblir de demonen i berättelserna. Det exotiska perspektivet som tar form är Västerlandets kvinnor som flyr från det ”sterila” och ”moderna/civiliserade” samhället för att söka sensualism och passion i de exotiska miljöerna (Berg 2000). Bilderna får stå för Orientens män men också orientaliska samhällen och dess kulturer (Berg 1998).

3.9 Killarnas tankar kring Inte utan min dotter

När vi tog upp filmen *Inte utan min dotter* med killarna så visade det sig att killarna som hade bott här i ett par år inte hade sett filmen eller läst boken men däremot så hade de andra som bott här i flera år sett filmen. Vi frågade dem om vad de tyckte om filmen och om det låg en sanning i berättelsen. "Rekar" och "Asos" hade varken sett eller hört talas om filmen eller boken. "Ali" tyckte att det låg en del sanning i filmen men en del saker var nog överdrivna. Han påstod att muslimska män kunde vara envisa och hårda. Själv tog han stort avstånd från Islam. "Rabwar" talade inte om religionen ur denna aspekt utan han var övertygad om att detta var en sann historia och en del av en kultur där mannen får bestämma och ha makten. "Zardasht" hade samma resonemang och förklarade att mannen kunde påverkas av familjen. På så sätt hade familjen övertalat honom att stanna och han hade gått med på det eftersom han redan "hade kulturen i sig."

4. Killarnas identitetsskapande

I detta kapitel ska vi behandla ämnen som rör identitet. Detta ville vi ta upp för att ta del av killarnas egna tankar och erfarenheter. Vi kommer bland annat få höra hur killarna upplever att vara kurder. Begrepp som diaspora, den tredje närvarande och identitet kommer att studeras.

För att belysa subjektet är det relevant att förklara att genom poststrukturalistisk teori är subjektet något som skapas i sociala relationer och i förhållande till andra individer samt till det egna subjektet. Subjektet är alltid beroende av diskursen och det är diskursen som påverkar individen (Lindgren 2003). Subjekt blir något som hela tiden skapas i olika handlingar och vi kan inta olika subjektpositioner i samhället. Subjektet är splittrad och individen intar olika subjektpositioner men det finns ramar som begränsar våra möjligheter (Lundgren 2000).

4.1 ”En man är en som klarar sig själv i livet”

Vi talade mycket om situationen hemma och i skolan. ”Rabwar” var väldigt tydlig med att förklara att sättet han talade med familjen på hemma var på ett annorlunda sätt än hur han betedde sig i skolan. Han tänkte efter och försökte förklara vad han menade med detta, genom att ta ett exempel från sin egen familj.

”Rabwar”: - När farsan kommer in och jag ligger på soffan så reser jag mig upp och hälsar på honom sen kan jag om jag vill lägga mig ner igen...det är av respekt till de äldre!

”Asos” poängterade att mycket av hur han är i skolan beror på att han vill anpassa sig efter de svenska ungdomarna. Han förklarade för oss att han tonade ner sina kurdiska värderingar i skolan och tänkte mer som svenska ungdomar, men väl hemma och med de kurdiska killkompisarna kändes det mer acceptabelt att tänka enligt de kurdiska värderingarna. ”Sebar” tyckte att det var ohälsosamt att inte ändra sitt beteende i olika situationer.

Vi talade en del om att vara kurd, vilka reaktioner de får när de säger att de är kurder och om det är jobbigt när människor frågar varifrån de kommer ifrån. ”Asos” och ”Ali” kände att det inte var jobbigt när folk frågade den frågan och de upplevde att de var väldigt stolta över att kunna säga att de var kurder. ”Rekar” suckade och sa till oss att det har hänt att de på skämt eller kanske allvar påstått att han var en mördare eftersom han bar med sig den kurdiska kulturen.

”Zardasht”: ”Ja menar det är både och för att ibland när jag möter en svensk då, det första de frågar efter är, var kommer du ifrån? Jag menar jag tycker att det är jobbigt. Kan inte de ta emot mig som en människa först och sen fråga och det är det som stör mig mest, jag menar ja ibland asså, ja själv, ja är stolt över att jag är kurd men ibland när jag möter svenskar då, så fort jag säger att ja är kurd, då tänker de på Fadime, på Pela ... Ahaa så du är kurd, tänker de, jag menar det finns ju avstånd mellan mig och svenskar ibland så fort jag säger att jag är kurd!”

Även ”Rabwar” hade den inställningen eftersom han tyckte att många tror att han kommer döda sin syster bara för att han är kurd, men han förklarade att det inte var så och att han kom från en modern familj som tog avstånd från dessa traditionella tankesätt som präglar den kurdiska kulturen. De vanligaste fördomarna enligt killarna om kurder handlar om hedersmord och att kurdiska män förtrycker kvinnor. ”Sebar” trodde att det nog kunde ligga en del sanning i det hela men att man inte kan generalisera. Däremot tyckte några av de att en del tråkiga saker har hänt i Sverige på sista tiden och att det är därför som dessa fördomar har kommit att stå för alla kurder.

Vi frågade killarna vad manlighet innebar för dem? ”Zardasht” funderade ett tag och svarade att det handlar mycket om att klara sig på egen hand och då framförallt ekonomiskt. Han sa att som en man ska man kunna ta hand om sig själv och även om det går ta hand om sina släktingar.

”Ali”: ”en man är en som klarar sig själv i livet”.

Det kändes viktigt för ”Sebar” att vara trygg i sig själv men också att kunna bidra med någonting till sina landsmän. Vi kom att tala om pengar och frågade vad deras landsmän i hemlandet trodde om deras liv i Sverige. Alla hävdade att de i hemlandet trodde att killarna var ”rika” och att västerlandet bestod av mycket pengar som killarna får ta del av. En del av killarna eller deras familjer skickade pengar till sina släktingar, flera påstod att de inte hade så mycket pengar jämfört med deras släktingar och att deras ekonomi var mycket bättre. De som skickade pengar kände att det var deras plikt att kunna hjälpa till och att bidra med någonting eftersom de ofta tänker på dem ”där hemma”.

Flera gånger under en del intervjuer kunde en del ämnen som vi inte hade nämnt eller skulle nämna senare dyka upp. Ett par gånger kunde vi prata om en del andra saker men ändå fick man höra om att man bott här länge i Sverige och därför var man mer integrerad. Vi kunde

exempelvis fråga något helt annat men andra saker kunde dyka upp. Under intervjun med ”Zardasht” pratade vi om familjeförhållanden så kom han in på religionen islam.

”Zardasht”: ”...Det är lite konstigt när man pratar om Islam då säger man att det är kvinnoförtryck men det är inte så för om man läser koranen då om man förstår innehållet, då vet man att kvinnor är mer värda än vad folk säger, förstår du? Kvinnor har alltid haft en stor respekt från barnen och familjen.”

4.2 Identitet

Det är viktigt att komma ihåg att identiteter skapas i relationer. Objektiv identitet handlar om en social identitet som utgår från sociala kategorier som kön, etnicitet, ålder, yrke och klass. Den personliga identiteten som också ingår i objektiv identitet handlar mer om hur omgivningen betraktar ens egenskaper. Subjektiv identitet handlar om den självbilden man har om sig själv. Där placeras de uppfattningarna man har om sig själv. Den sociala identitet skymmer ofta personliga identiteten, då samhället mer uppmärksammar etnicitet, kön, ålder etc så skymms en individs personliga egenskaper. Det kan också hända att den subjektiva och objektiva identiteten inte stämmer överens (Pripp 2001). Det man kan uppmärksamma är att intervjupersonerna ofta känner att deras etniska ursprung får företräde när människor många gånger direkt frågar var de kommer ifrån. Sedan har samhället och medier bidragit till en bild om kurdiska killar som inte stämmer överens med den bilden kurdiska killar har om sig själva. Det vill säga den subjektiva och objektiva identiteten stämmer då inte överens. Det som då blir intressant är att i mötet mellan kurdiska killarna och ”de andra” som i detta tillfälle var vi så försökte de flesta visa att ”jag är inte den ni tror att jag är”. Då speciellt en intervjuperson använde termen ”modern” och ”integrerad” och ville förklara att han inte var ”traditionell”. Återigen möter man binära oppositioner som placerar människor i den ena eller andra sfären. Detta kan man knyta till att vilja vinna socialt erkännande. Då man försöker visa det man *inte* är, pratar man om ett förhållningssätt som heter defensiva praktiker (Pripp 2002: 26f). Andra försökte visa en bild av sig själva alltså det som innebär med att vara kurdisk kille med den stolthet och respekt som man har och på så sätt bidra med en positiv bild. Detta kallas för strategisk synkretism, då man ensam eller i grupp försöker visa positiva motbilder till det som finns tolkat om en (Pripp 2002:94f).

Ett annat begrepp som ”den tredje närvarande” kan man förklara genom att en osynlig närvarande ställde frågor som intervjupersonen svarade på (Pripp 1999: 43). Självklart var fallet att det inte existerade någon annan där än vi och intervjupersonen men genom att

intervjupersonen redan kände sig uppmärksammad i samhället och i medier så tog han för givet att dessa budskap kopplats till honom och till den grupp som han känner att han företräder. Killarna måste då förhålla sig till de egenskaper som tillskrivits dem. Termen omslutning förutsätter att en grupp människor får ett stort intresse av samhället och konsekvensen blir då att dessa människor måste alltid förhålla sig till dessa kollektiva egenskaper och får svårt att välja bort dem då de möter andra (Pripp 1999: 43). Omslutningen används av många olika aktörer och drabbar vissa mer än andra. Laterala kategorier består av bland annat svenskar och hierarkiska kategorier består av bland annat kurder. I hierarkiska kategorier finns det mer kollektiva egenskaper tillskrivet dessa grupper. Det är tydligt att de orientaliska folken är mer omtalade och blir mer uppmärksammade. Dessa människor förklaras utifrån deras kultur och traditioner, de är ”kulturbundna”. Medan de i de laterala kategorierna förklaras som individuella och med psykologiska faktorer. Båda grupperna har fördomar om varandra men de som befinner sig högre upp i hierarkin har tolkningsföreträde (Pripp 2002).

Längtan efter ett oberoende Kurdistan, som funnits i minst hundra år har aldrig dött och framtiden är oviss (King 1993). För dessa kurdiska killar känns det som en plikt framförallt något en man som är kurd bör göra - att kunna bidra med något till sina landsmän. På så sätt visar de sin solidaritet mot att värna om den kurdiska identiteten. Därför är det relevant att ta upp begreppet diaspora. Begreppet diaspora har börjat användas då man har velat koppla bort kulturell identitet som något likartat och oföränderligt, för att kunna förstå kulturella aspekter som inte är knutna till en specifik nationalstat. Detta beskriver förändringsprocesser och ordet har tidigare använts då man har talat om judarna under förintelsen. Diasporan blir då en form av en medvetande, att man ”vet” och att man har ”föreställda minnen”. Den diasporiska identiteten skapas genom var ifrån man kommer och var man befinner sig nu (Hall 1999). Kulturella identiteter är historisk kopplade och därigenom pågår det en förändring eftersom det handlar om att återupptäcka det förflutna och därmed skapa och forma något nytt. Det som skapas då i Orientens diskurs som i sin tur handlar om postkolonialismens diskurs är att ”de andra” får då ett slags kulturell identitet som de känner av i nuet men som är hämtad från det förflutna (Hall 1999).

Dessa kurdiska killar känner en gemenskap med alla andra kurder vare sig det handlar om kurder här eller i Irak, Iran eller Turkiet. Diasporan är formad ur de kurdiska erfarenheterna från det förflutna. Man kan också som Benedict Anderson säga att det handlar om en ”imaginär gemenskap” eftersom mycket handlar om den föreställning som individer har om den kurdiska befolkningen och drömmen om ett eget land.

De kurdiska killarna ville hävda att de inte är vad vi tror om dem. Då samhället och medier har stigmatiserat deras kultur och etniska ursprung, leder detta till att de ofta försöka visa positiva motbilder till negativa förutfattade meningar. Men de förhåller sig omedvetet till de egenskaper som ett samhälle har tillskrivit om dem och har svårt att välja bort dessa delar då de möter andra. På grund av många olika fördomar vet de redan vad som sägs om dem och därför finns dessa uttalanden redan i deras medvetande.

5. Avslutande diskussion

Vi vill visa hur alla delarna i uppsatsen bildar en helhet. Dock är det viktigt att återigen nämna att vi har haft två kunskapsfokuser, varav den ena handlat om den dominerande bilden av kurder som finns och hur dessa killar förhåller sig till denna bild, det andra målet har varit att låta killarna komma till tals om deras kultur och låta samtalet löpa fritt kring frågor som rör deras egna liv. Det handlar om frågor som människor ofta har förutfattade meningar om. Dessa kunskapsmål handlar inte om en jämförelse utan varje fokus talar för sig själv. Vi valde att göra ett sådant upplägg för att det finns intressanta aspekter av de skilda kunskapsfokuserna.

Kapitlen hänger ihop i den mening att varje kapitel står för ett ämne som berör de kurdiska killarnas liv i vardagen. Då vi tar upp vem som enligt dem är kurd vill vi kunna prata om deras ursprung och etnicitet. Detta är relevant för att etnicitet blir något föränderlig och är en del av killarnas liv. Hederskapitlet som är omfattande är ett tema som är aktuellt eftersom medier och populärorientalismen följer orientens diskurs och där ville vi ta del av deras förhållningssätt till detta men också ta del av killarnas egna erfarenheter. Medier beskriver även på ett essentialistiskt sätt i sin rapportering om invandrarkillar, ens ursprung är alltid relevant och det finns en bild av hur ursprunget ser ut när man är född i mellanöstern, därför tar vi upp ett konstruktivistiskt synsätt som visar att etniciteten inte är fast och oföränderlig. Hur andra ser på individen påverkar ens egen självbild och det är därför intressant då vi studerar identitet i kapitel fyra, att se hur orientalismen bidrar till killarnas identitetsskapande. Identiteten hänger ihop med hederskapitlet i den mening att bland annat medier riktar mycket fokus på kurder och hedersbrott, och detta tar sig i uttryck då dessa killar måste försvara sig eller hävda att de inte är som folk tror att de är. Intressant blir det också att ta del av killarnas egna uppfattningar och erfarenheter av sin kultur.

Syftet var ju att få en inblick i dessa kurdiska killars syn på sin kultur och omvärldens bild av den. Frågan som var: hur killarna förhåller sig till omvärldens bild av deras kultur, kan besvaras genom att killarna ständigt måste förhålla sig till omvärldens bild av dem. Detta visas genom att de framhäver motbilder till de förutfattade meningar som omvärlden har tillskrivit dem. Ibland kan de även själva försöka avgränsa sig mot de typiska föreställningar som finns om dem. I olika situationer intar killarna olika subjektpositioner, det vill säga de intar olika roller i olika sammanhang. Hypotesen som vi utgick ifrån var att dessa killar

kände sig diskriminerade i Sverige. Vi kan konstatera att hypotesen verifieras, genom att det finns förutfattade meningar om dem som de ständigt måste förhålla sig till och detta begränsar deras självkänsla.

Killarna delade med sig av sina erfarenheter och upplevelser kring den egna kulturen. Det man kunde se var att de började tänja på gränserna och ibland kunde de visa sig lite ambivalenta i olika frågor. Exempelvis i frågorna kring släktens sammanhållning kunde man se att många kände en stor trygghet men samtidigt en stor press.

Det finns en obesvarad frågeställning som vi bär med oss och den rör problematiken om rapporteringen kring hedersmord. Hedersmord är inget man ska undvika att prata om, utan detta är något viktigt att diskutera och ta upp för det är saker som händer mitt i vår vardag. Det handlar inte bara om ett grymt beteende eller sjuka människor utan kulturmöten samt brist på kunskap som bidrar till att vi inte kan förstå varandra. Visserligen bör man uppmärksamma hedersmord i medier som Sara Mohammad påstod men vad händer med bilden av kurdiska män i samhället? Kommer de stå till svars för dessa handlingar? Och vad händer med de invandrar tjejerna som inte upplever hot hemifrån, blir de ändå individer vi ska tycka synd om? Vad händer exempelvis med en arbetsgivare som är präglad av dessa förställningar under en anställningsintervju? Frågan är alldeles för stor för att bara besvaras i några rader och denna debatt är aktuell idag. I artikeln "Även män utsätts för hedersrelaterade hot" skriven av Christina Wahldén publicerad 17 maj, 2004 i Svenska Dagbladet. Artikeln tar upp att även män utsätts för hedersrelaterade hot och att de är många fler än vad de officiella siffrorna visar. Detta visar att det inte är bara kvinnor som är offer för de kollektiva riktlinjerna. Även männen befinner sig inom dessa ramar. Artiklar av det här slaget är väldigt sällsynta inom medier, därför är det viktigt att vi uppmärksammar att medierapporteringen tar en ny riktning. Kommer framtidens journalister kunna gå bortom den givna mallen som finns i rapporteringen kring invandrare idag? När en eller några journalister skriver en artikel om en invandrarkille som är kriminell så innehåller just den artikeln en viss sanning men när alla journalister följer en viss mall och skriver liknande artiklar skapar dem tillsammans en lögn. Det finns mallar medier använder och på så sätt stöter läsaren på liknande berättelser. Detta leder till generaliseringar och även fördomar (Polite 1998). Hur framtiden ser ut är det ingen som vet men det är viktigt att inte lägga locket på och diskutera dessa ämnen.

6. Otryckta källor

Namn: "Ali"

Ålder: 24 år

Ort: Stockholm

Ankomst till Sverige: 1994

Namn: "Zardasht"

Ålder: 21 år

Ort: Stockholm

Ankomst till Sverige: 1999

Namn: "Rekar"

Ålder: 19 år

Ort: Stockholm

Ankomst till Sverige: 2001

Namn: "Asos"

Ålder: 19 år

Ort: Stockholm

Ankomst till Sverige :1996

Namn. "Sebar"

Ålder: 20 år

Ort: Stockholm

Ankomst till Sverige: 1985

Namn: "Rabwar"

Ålder: 22 år

Ort: Stockholm

Ankomst till Sverige: 1984

Namn: Sara Mohammad

Ordförande i "Glöm aldrig Pela och Fadime föreningen"

Ursprung: Irakiska delen av Kurdistan

7. Tryckta källor

Litteratur:

Berg Magnus. 1994. Seldas andra bröllop. Berättelser om hur det är: turkiska andragenerations invandrare, identitet, etnicitet, modernitet, etnologi. Göteborg: Etnologiska föreningen.

Berg, Magnus. 1998. Hudud. En essä om populärorientalismens bruksvärde och världsbild. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Berg, Magnus. 2000: Popular Orientalism. I: Ann Kristin Carlström m.fl.(red). Embodying Culture. Perspectives on Transformations of Gender, Health and Sexuality in the Complex Society. Tumba: Mångkulturellt centrum.

Brune, Ylva. 1998. Mörk magi i vita medier. Svenskt nyhetsjournalistik m invandrare, flyktingar och rasism. Stockholm: Carlsson bokförlag.

Eriksson, Catharina m.fl. 1999. Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället. Nora: Nya Doxa.

Fazlhashemi, Mohammad. 2001. Svenskarna moderniserar de äkta mattornas land. I : Michael Mc Eachrane & Louis Faye. Sverige och de andra. Postkoloniala Perspektiv. Stockholm: Natur och Kultur.

Hall, Stuart. 1999. Kulturell Identitet och diaspora.. I: Catharina Eriksson m.fl.(red.) Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället. Nora: Nya Doxa.

Hvitfelt, Håkan. 1998. Den muslimska faran. Om mediebilden av islam. I: Ylva Brune(red.)Mörk magi i vita medier. Stockholm: Carlsson bokförlag.

Hylland Eriksen, Thomas.1993. Etnicitet och nationalism. Nora: Nya doxa

Jonsson, Stefan. 1993. De Andra. Amerikanska kulturkrig och Europeisk rasism.

Stockholm: Norstedts Förlag AB.

King, John. 1993. Kurder. Stockholm: Natur Kultur.

Lindgren, Sven- Åke. 2003. Michel Foucault och sanningens historia. I: Per Månsson(red.) Moderna samhällsteorier. Traditioner. riktningar. teoretiker. Stockholm: Prisma.

Lindqvist, Mats. 2003. Re-inventing the nation. Multidisciplinary Perspectives on the Construction of Latvian National Identity. Tumba: Mångkulturellt centrum.

Lundgren, Anna Sofia. 2000 Tre år i g . Perspektiv på kropp och kön i skolan. Eslöv : B. Östlings bokförlag Symposion.(Diss).

Mattsson, Katarina. 2001. Ekonomisk rasism. Föreställningar om de Andra i ekonomisk invandrarforskning. I: Michael Mc Eachrane & Louis Faye . Sverige och de andra. Postkoloniala Perspektiv. Stockholm: Natur och Kultur.

Mc Eachrane, Michael & Louis Faye. 2001. Sverige och de andra. Postkoloniala Perspektiv. Stockholm: Natur och Kultur.

Polite,Oivvio.1998. För ben ny journalistisk strategi. I: Ylva Brune(red.) Mörk magi i vita medier. Svenskt nyhetsjournalistik m invandrare, flyktingar och rasism. Stockholm: Carlsson bokförlag.

Pripp, Oscar. 1999. Reflektion och etik. I: Lars Kaijser & Magnus Öhlander (red). Etnologisk fältarbete. Lund: Studentlitteratur.

Pripp, Oscar. 2001. Företagande i minoritet. Om etnicitet, strategier och resurser bland assyrier och syrianer i Södertälje. Tumba : Mångkulturellt centrum (Diss).

Pripp, Oscar. 2002. Mediabilder och levd erfarenhet. I: Ingrid Ramberg och Oscar Pripp(red). Fittja, världen och vardagen Tumba : Mångkulturellt centrum.

Said, Edward. 1993. Orientalism. Stockholm: Ordfronts förlag.

Tidningsartiklar:

Aftonbladet

Hougner, Caroline& Oisín Cantwell: “Hiv-mannens rätta ansikte” 1998-10-22

Expressen

Abubakar, Adill: "Adill Abubakar har hittat sin livsstil: Islam blev min räddning" 2002-05-11

Göteborgsposten

Wettré, Karin: "17-åriga Sara hovrätten: "Jag har ingen framtid" 2002-04-03

Nerikes Allehanda

Enström, Tina: "Stereotyp bild av invandrare i medier" 2001-03-20

Svenska Dagbladet

Wahlden, Kristina: "Även män utsätts för hedersrelaterade hot" 2004-05-17

Film

Mahmoody, Betty: *Inte utan min dotter*

Internet

Zozan: debattinlägg om Heder, på kurdiska ungdomsförbundets officiella hemsida
www.kurdcity.com 2004- 02 -29